

המקומון - העדכון היומי לרשויות המקומיות

האם הרשות המקומית אחראית לנזק שנגרם לתושב בשל השלכת פסולת ע"י אחרים במגרשו?

ת"א 17-12-40956 מחול נ' מועצה מקומית ג'דידה-מכר ואח'

"המדינה

יכולה היתה

לילך בדרך

אכיפתית

אחרת ולבצע

בעצמה את

פינוי האשפה,

או להגיש כתבי

אישום במקום

הרשות

המקומית או

נגדה. עם זאת,

קיימת חלוקת

עבודה בין

השלטון

המרכזי

והשלטון

המקומי,

והתערבות

בפעולות

השלטון

המקומי בניהול

השוטף, על ידי

השלטון

המרכזי הינה

חריג ואינני

יכול לקבוע כי

כאשר בחר

השלטון

המרכזי לפעול

בדרך אחרת,

פעולתו אינה

סבירה

ורשלנית".

לאחרונה דן בית משפט השלום בתביעה שהוגשה על ידי בעלים של קרקע חקלאית ביישוב מכר, המצוי בתחום שיפוטה של המועצה המקומית. בבעלותה של המדינה חלקות מקרקעין שונות סמוכות ובהן בין היתר חלקה 51 באותו הגוש שהינה דרך עפר המוגדרת כמתרוכה העוברת לאורך גבולה המערבי של חלקת התובע. דרך זו ממשיכה צפונית לחלקה נוספת אשר אין חולק בין הצדדים כי בעבר שימשה כאתר בלתי חוקי לפינוי פסולת.

התובע טען כי במשך שנים משליכים המועצה וכן תושבי המועצה פסולת לדרך העפר ולחלקת התובע, וכי אף אחת מן הנתבעות לא פעלה לסילוקו של המטרד, אשר פוגע בחלקתו של התובע ואף משמש גורם ליתושים ולשריפות.

המועצה טענה כי לא השליכה פסולת במקום, ואינה אחראית לפסולת אשר הושלכה על ידי אחרים. לטענתה, על אף העדר חובתה, משפנה אליה התובע פעלה לפינוי הפסולת על חשבונה ואף הציבה שלטי אזהרה במקום. המדינה בכתב הגנתה טענה כי לא הרשתה את השלכת הפסולת, לא ידעה ולא היה עליה לדעת בזמן השלכתה. כמו כן טענה המדינה כי התובע לא גידר את חלקתו, דבר שהיה מונע את השלכת הפסולת לחלקתו.

בית המשפט קיבל את התביעה נגד המועצה ודחה את התביעה נגד המדינה. בהתאם חוייבה המועצה לשאת בנזקי התובע בסך 55,000 ₪.

בית המשפט קבע כי "מבחינה נורמטיבית, מסכים אני כי החובה הראשונית לדאוג למניעת וסילוק מפגעים בשטח רשות מקומית, רובצת על הרשות המקומית ולא על המדינה. חובה זו חלה בין על שטח ציבורי ובין על שטח פרטי. היא קבועה במספר חיקוקים ובהם למשל: סעיף 242 לפקודת העיריות [נוסח חדש], סעיפים 146(8) ו-149 לצו המועצות המקומיות, התשי"א-1950, סעיפים 54-55, 60 לפקודת בריאות העם 1940, חוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984 וחוק הרשויות המקומיות (אכיפה סביבתית – סמכויות פקחים), התשס"ח-2008. אי הפעלת חובה זו הינה התרשלות של הרשות המקומית".

בית המשפט דחה את טענת המועצה כי על התובע לדאוג לעצמו ואין על המועצה חובה להגן עליו. ביהמ"ש קבע כי להיפך, "זכותו החוקתית של האזרח הינה כי הרשות הציבורית תדאג לשלמות חייו ורכושו מפני מפגעים סביבתיים". ביהמ"ש דחה גם את הטענה כי לרשות המקומית שיקול דעת כיצד להפעיל את תקציבה. "כפי שנקבע בהלכת גליל תחתון, גם כאשר יש סמכות בשיקול דעת, חובה על הרשות להפעילה. אין מדובר בסמכות עודפת, אלא בניהול אלמנטרי של רשות מקומית, שכן העדר טיפול בפסולת עלול להביא למפגע בריאותי לתושבי הרשות המקומית. לעניין התקציב, אין אלא לצטט מדברי בית המשפט העליון בע"א 2906/01 עירית חיפה נ' מנורה חברה לביטוח בע"מ [פורסם בבנו] [ניתן ביום 28.5.2006] (להלן: "הלכת מנורה"), כי "בית המשפט לא יתעלם מקיומו של תקציב מוגבל אך מכאן ועד מתן פטור למדינה מאחריות, כל אימת שמעורבים בהחלטותיה שיקולי תקציב, הדרך ארוכה".

באשר למדינה – נקבע כי "החיקוקים אותם ציינתי נותנים גם למדינה סמכות לפקח ואף לנטול את סמכויות הרשות המקומית. ראה לעניין זה את חוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984 וחוק הרשויות המקומיות (אכיפה סביבתית – סמכויות פקחים), התשס"ח-2008 וכן ראה את סעיף 61א לפקודת בריאות העם 1940. כפי שנקבע בהלכת מנורה, היות המדינה גורם מפקח, אין בו משום שלילת אחריות, אלא יש לבחון האם המדינה קיימה פיקוח סביר. את פעולת המועצה והמדינה יש לבחון כל אחת על פי מהות תפקידה, על פי המערכת העובדתית שהוכחה לבית המשפט".

לאור האמור עבר ביהמ"ש לבחינה עובדתית של נסיבות המקרה. נקבע כי המדינה ביצעה את תפקידה ופיקחה על המועצה ואף העבירה כספים לצורך טיפול בקרקע (רי גם מסגרת משמאל) ואולם המועצה מצדה לא ביצעה את תפקידה ולא מנעה את השלכת הפסולת במקרקעיו של התובע. זאת כאשר הוכח כי המועצה ידעה על השלכת פסולת פיראטית רבה במקום.

לבסוף דחה ביהמ"ש את הטענה לאשם תורם מצד התובע. אין כל חיוב חוקי על התובע להקים גדר אבנים לחלקתו ולהוציא כספים נוספים לשם כך. גם לא ברור כי התקנת הגדר היתה מונעת את השלכת הפסולת לחלקתו.